

Postup při posuzování výzkumných organizací

1. Úvod

V návaznosti na předpisy Evropských společenství a zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, ve znění zákona č. 110/2009 Sb., se při poskytování účelové a institucionální podpory výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „VaVaI“), resp. při stanovování míry podpory VaVaI, zohledňuje kategorie příjemce podpory VaVaI, přičemž jsou stanoveny dvě základní kategorie: výzkumné organizace a podniky.

S ohledem na formy podpory podle zákona č. 130/2002 Sb. a formy jejího poskytování je přitom dále nezbytné rozlišovat na jedné straně mezi:

- (i) výzkumnou organizací jako příjemcem účelové podpory [podle § 3 odst. 2 písm. a), b) a d) zákona č. 130/2002 Sb.], kde postačuje naplnění základních formálních znaků výzkumné organizace, a
- (ii) výzkumnou organizací jako příjemcem institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (dále v tomto textu pouze zkráceně „institucionální podpora“) [podle § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.], kde kromě naplnění základních formálních znaků výzkumné organizace je třeba posuzovat i odbornou úroveň,

a na druhé straně mezi:

- (iii) finančním tokem, jehož výchozím zdrojem je státní rozpočet a jehož cílem je konkrétní poskytovatel institucionální podpory, a
- (iv) finančním tokem, jehož výchozím zdrojem je poskytovatel institucionální podpory a jehož cílem je konkrétní výzkumná organizace jako příjemce této institucionální podpory.

Tento materiál se soustředí zejména na body (i), (ii) a (iii) právě uvedené klasifikace, přičemž klíčovým bodem pro pochopení smyslu celého materiálu je fakt, že dle zákona č. 130/2002 Sb. je (ve smyslu bodu (iii)) každému z poskytovatelů institucionální podpory dávána z prostředků státního rozpočtu pro účely institucionální podpory jím zřízených výzkumných organizací k dispozici částka, která je finančním ekvivalentem součtu ohodnocení vědeckého výkonu těch výzkumných organizací zřízených tímto poskytovatelem, které byly Radou pro výzkum, vývoj a inovace (dále ve zkratce „RVVI“) klasifikovány jako výzkumné organizace splňující znaky příjemce institucionální podpory. Je zásadní si přitom uvědomit, že u konkrétního poskytovatele může nastat situace, kdy některé jím zřízené organizace nejsou RVVI klasifikovány jako výzkumné organizace nebo jako příjemci institucionální podpory.

Dále je zejména potřeba zdůraznit, že o skutečném poskytnutí (či odepření) podpory, ať již účelové nebo institucionální, a o její případné výši rozhoduje výhradně poskytovatel (zákon stanovuje možnost – nikoliv povinnost – podporu poskytnout, a to za podmínek stanovených v § 7 odst. 6 zákona č. 130/2002 Sb., přičemž na podporu není žádný právní nárok). Poskytovatel, který má ve smyslu ustanovení § 7 odst. 6 věty druhé zákona č. 130/2002 Sb. zaveden vlastní systém hodnocení, může poskytnout institucionální podporu i té výzkumné organizaci, která naplňuje formální znaky pro výzkumnou organizaci (viz dále v textu

Fáze 1), i když tato výzkumná organizace dle názoru RVVI nenaplnuje odborná kritéria pro poskytnutí institucionální podpory (viz dále v textu Fáze 2).

S výhradním právem poskytovatele rozhodovat o udělení (či odepření) podpory je ovšem samozřejmě svázána i jeho výhradní zodpovědnost za takové rozhodnutí, tj. veškeré následky za rozhodnutí o poskytnutí či odepření podpory, ať již účelové nebo institucionální, a o její případné výši nese poskytovatel.

Ani po několika letech od doby, kdy byl uvedený model financování stanoven zákonem, se stále nesjednotil a neustálil způsob posuzování toho,

- za jakých podmínek naplňuje určitá organizace znaky výzkumné organizace,
- za jakých podmínek naplňuje určitá výzkumná organizace znaky příjemce institucionální podpory,

příčemž uvedeným bodům je v tomto kontextu potřeba rozumět jako podmínkám na to, aby RVVI (v uvedeném pořadí):

- zařadila určitou organizaci na seznam výzkumných organizací,
- zařadila určitou výzkumnou organizaci na seznam výzkumných organizací splňujících znaky příjemce institucionální podpory.

Proto RVVI připravila ve spolupráci s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „ÚOHS“) následující postup, který stanovuje jednotná pravidla a postupy pro posuzování uvedených znaků.

2. Základní východiska

Je třeba především brát v úvahu fakt, že se jedná o veřejnou podporu, a ta je (bez ohledu na sektor, pro který je poskytována) posuzována z pohledu slučitelnosti či neslučitelnosti veřejné podpory s pravidly společného trhu a tedy s právem EU. Současně i poskytování veřejné podpory na VaVaI je primárně podřízeno pravidlům EU a až následně se řídí národními právními předpisy.

Základními právními předpisy jsou:

- Smlouva o fungování EU (čl. 107);
- zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory, ve znění zákona č. 109/2009 Sb.

V otázce VaVaI pak k těmto základním předpisům přistupuje:

- Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. 8. 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách), zveřejněné v Úředním věstníku EU dne 9. 8. 2008 jako L 214/3;
- Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, zveřejněný v Úředním věstníku EU dne 30. 12. 2006 jako C 323/01;
- zákon č. 130/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který ovšem řeší procedurální otázku poskytování veřejné podpory na VaVaI, nikoliv otázku oprávněnosti poskytování veřejné podpory (podle něj nelze stanovovat, kdo je či není výzkumnou organizací, ale pouze mohou být na jeho úrovni stanoveny další podmínky pro poskytnutí institucionální podpory).

Za veřejnou podporu (obecně) odpovídá Evropská komise (případně Evropský soudní dvůr), v rámci ČR jsou některé pravomoci přeneseny na ÚOHS – tyto pravomoci spočívají ve výkonu koordinační, poradenské, konzultační a monitorující činnosti; ÚOHS vykonává tyto činnosti ve všech oblastech, s výjimkou oblasti zemědělství a rybolovu, přičemž tyto činnosti vykonává zejména ve vztahu k poskytovatelům veřejné podpory.

3. Postup posuzování uchazeče / příjemce jako výzkumné organizace

Vzhledem k tomu, že s ohledem na formy podpory VaVaI a způsoby jejího poskytování je třeba odlišit výzkumné organizace, které mohou být příjemci podpory [s výjimkou institucionální podpory podle § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.], a výzkumné organizace, které mohou být příjemci také institucionální podpory [podle § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.] (viz též výše), je celý proces rozdělen do dvou na sebe navazujících fází:

- fáze 1 – formální posouzení znaků podle Rámce a následné rozhodnutí, zda subjekt splňuje či nesplňuje podmínky pro zařazení na seznam výzkumných organizací (toto je bez dalších odborných podmínek relevantní pouze pro poskytování účelové podpory);
- fáze 2 – stanovení odborných podkladů pro rozhodnutí, zda výzkumná organizace (vyhovující formálnímu posouzení dle fáze 1) s ohledem na ustanovení § 4 odst. 2 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb. splňuje či nesplňuje podmínky pro zařazení na seznam výzkumných organizací, kterým může být poskytnuta institucionální podpora.

3.1. Fáze 1 – Formální posouzení

V této fázi se posuzuje, zda subjekt (uchazeč, příjemce podpory) naplňuje všechny kvalifikační znaky pro zařazení na seznam výzkumných organizací. Tato fáze nezahrnuje posouzení jeho odborné úrovně.

Účelem této fáze je stanovit základní skupinu organizací, které naplněním formálních znaků mohou v rámci účelové podpory získat podporu jako výzkumné organizace podle Rámce.

Podle Rámce se výzkumnou organizací: „... rozumí určitý subjekt, např. vysoká škola nebo výzkumný ústav, bez ohledu na právní formu (subjekt zřízení podle veřejného nebo soukromého práva) nebo způsob financování, jehož hlavním účelem je provádět základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj a šířit jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií; veškerý zisk je zpětně investován do těchto činností nebo šíření jejich výsledků nebo výuky; podniky, které mohou uplatňovat vliv na takovýto subjekt, např. jako podílníci nebo členové, nemají žádný přednostní přístup k výzkumným kapacitám tohoto subjektu nebo k výsledkům výzkumu vytvořeným tímto subjektem“.

Posuzování se bude provádět podle základních dokumentů uchazeče / příjemce (zakládací listina, zřizovací listina nebo jiný obdobný dokument; údaje ve veřejně přístupných registrech; finanční dokumenty a výroční zprávy; relevantní vnitřní předpisy).

Seznam organizací, které naplňují formální znaky výzkumné organizace, vede a spravuje RVVI.

3.1.1. Kritéria posouzení a forma ověření

Z definice výzkumné organizace a z podmínek pro poskytování veřejné podpory lze definovat pět základních kritérií, přičemž splněna musí být současně všechna tato kritéria:

- 1) **posuzovaný uchazeč / příjemce má samostatnou právní subjektivitu** (tedy nejedná se jen o pouhou součást nějakého subjektu, přičemž výzkumnou organizací nemůže být fyzická osoba); výjimku tvoří organizační jednotky Ministerstva obrany
  - ověření: zakládací listina, zřizovací listina nebo jiný obdobný dokument prokazující existenci právní subjektivity
  - výsledek: splňuje / nesplňuje

- 2) **hlavním účelem je provádět základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj a šířit jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií**, přičemž je třeba vzít v úvahu dvě skutečnosti, podle kterých se tento parametr považuje za splněný (při současném splnění obou skutečností):
  - a) pokud posuzovaný subjekt sice nebyl založen za účelem provádění výzkumu (základního, aplikovaného) a experimentálního vývoje, ale podíl činností subjektu v oblasti výzkumu a experimentálního vývoje na jeho celkových činnostech převyšuje 50 %, případně pokud výzkumné činnosti představují významný podíl na celkových činnostech subjektu (např. činnost „A“ 30 %, činnost „B“ 30 %, výzkumná činnost 30 %, ostatní činnosti 10 %) měřeno objemem finančních zdrojů alokovaných na jednotlivé činnosti;
  - b) jedná se o šíření výsledků vlastního VaVaI prostřednictvím výuky, publikování a převodu technologií, přičemž v případě šíření prostřednictvím výuky se jedná o součást širokého procesu výuky (výuka je komplexní, včetně poznatků obecných či získaných mimo subjekt, avšak jsou v ní dostatečně v nezanedbatelné míře obsaženy výsledky vlastní).
  - ověření [pro podmínky uvedené sub a) i b)]: zakládací listina, zřizovací listina nebo jiný obdobný dokument prokazující předmět činnosti nebo podnikání (např. výpis z Obchodního rejstříku, Rejstříku veřejných výzkumných institucí apod.); finanční dokumenty a výroční zprávy
  - výsledek: splňuje / nesplňuje

- 3) **veškerý zisk je zpětně investován do těchto činností** (tj. do základního výzkumu, aplikovaného výzkumu nebo experimentálního vývoje) **nebo do výuky**
  - ověření: zakládací listina, zřizovací listina nebo jiný obdobný dokument prokazující tuto skutečnost; vnitřní předpis upravující investování zisku do těchto činností, finanční dokumenty a výroční zprávy
  - výsledek: splňuje / nesplňuje

- 4) **podniky, které mohou uplatňovat vliv na takovýto subjekt**, např. jako podílníci nebo členové, **nemají žádný přednostní přístup k výzkumným kapacitám tohoto subjektu nebo výsledkům vytvořeným tímto subjektem**
- ověření: základní listina, zřizovací listina nebo jiný obdobný dokument prokazující předmět činnosti nebo podnikání; případně čestné prohlášení obou zúčastněných (posuzovaný subjekt i podnik s možností uplatňovat vliv na posuzovaný subjekt)
  - výsledek: splňuje / nesplňuje
- 5) **příjemce má vnitřním předpisem upraven způsob nakládání s výsledky** podle § 16 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb.
- ověření: existence vnitřního předpisu upravujícího způsob nakládání s výsledky
  - výsledek: splňuje / nesplňuje

3.1.2. Způsob posuzování v rámci fáze 1

Posuzování splnění či nesplnění formálních kritérií v rámci fáze 1 se provádí průběžně.

Splnění formálních parametrů v rámci fáze 1 provádí RVVI na základě iniciativy příslušného poskytovatele účelové nebo institucionální podpory, který odpovídá za předání relevantních podkladů RVVI. Vyhodnocení splnění formálních parametrů provádí RVVI ve spolupráci s ÚOHS, přičemž v případě nejasností či rozporů je rozhodující doporučení či stanovisko ÚOHS.

Všechny relevantní podklady pro RVVI připravuje ten poskytovatel, který zařazení určitého příjemce mezi výzkumné organizace iniciuje.

O splnění či nesplnění formálních kritérií RVVI rozhoduje bez zbytečného odkladu, nejdéle však do 30 kalendářních dnů ode dne doručení všech relevantních podkladů. V případě, že nejsou poskytovatelem předloženy všechny podklady, na jejichž základě může RVVI posouzení provést, je o této skutečnosti příslušný poskytovatel informován a proces posuzování fáze 1 se zastavuje. Po doručení zbývajících podkladů se lhůta pro posouzení počítá znovu od začátku.

Ve fázi formálního posuzování není RVVI oprávněna požadovat předložení jiných podkladů, než které jsou uvedeny jako forma ověření u jednotlivých kritérií.

Poskytovatel účelové podpory je při průběžném hodnocení projektů povinen ověřit, zda příjemce i nadále naplňuje formální kritéria, neboť podle § 13 odst. 1 a 3 zákona č. 130/2002 Sb. je povinen provádět kontrolu čerpání a využívání podpory a finanční kontrolu podle zvláštních právních předpisů. Současně je povinen kontrolovat, zda příjemce plní povinnost danou § 9 odst. 8 zákona č. 130/2002 Sb., tedy zda ve stanovené lhůtě informuje poskytovatele o změnách a skutečnostech, které se mimo jiné dotýkají příjemcovy právní subjektivity a způsobilosti.

Pro konstatování, že uchazeč / příjemce splňuje všechny formální parametry výzkumné organizace, musí být všechna kritéria jednoznačně splněna.

3.1.3. Výsledky posouzení v rámci fáze 1

Souhrnným výsledkem posouzení fáze 1 je seznam příjemců, kteří splňují formální znaky pro výzkumnou organizaci (dále jen „Seznam výzkumných organizací“). Tento seznam je podkladem pro rozhodování RVVI ve věcech souvisejících s otázkami účelového financování VaVaI. RVVI jej zveřejňuje a aktualizuje na www stránkách www.vyzkum.cz.

Seznam výzkumných organizací orientačně slouží i pro poskytovatele účelové podpory, čímž na straně těchto poskytovatelů pomáhá snížit administrativní náročnost při posuzování návrhů projektů a rozhodování o míře podpory jednotlivým příjemcům.

Poskytovatel může v rámci hodnocení návrhů projektů odmítnout uznat uchazeče / příjemce jako výzkumnou organizaci, pokud je na Seznamu výzkumných organizací uvedena pouze v případě, že má k dispozici takové relevantní podklady a údaje, které mohou prokázat, že je daný uchazeč / příjemce na tento seznam zařazen neoprávněně (tedy že nenaplňuje formální znaky pro výzkumnou organizaci); o těchto skutečnostech je poskytovatel povinen neprodleně informovat RVVI). Poskytovatel může rovněž rozhodnout o poskytnutí nižší míry podpory, než která je pro výzkumnou organizaci Rámcem stanovena jako maximální.

3.2. Fáze 2 – Posouzení odborných ukazatelů

Seznam výzkumných organizací vytvořený podle fáze 1 bude výchozím zdrojem pro odborné posouzení. Samotné zařazení na Seznam výzkumných organizací nezakládá nárok na poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

Odborné posouzení zahrnuje zejména kontrolu přítomnosti těch odborných znaků, které musí výzkumná organizace naplnit, aby mohla být příjemcem institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace podle § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.

Posuzování se bude provádět podle veřejně přístupných registrů (zejména Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací) a podpůrných dokumentů uchazeče / příjemce.

3.2.1. Kritéria posouzení a forma ověření

Při posouzení odborné úrovně uchazeče budou vzata v úvahu čtyři kritéria:

- 1) **doba vykonávání činností ve VaVaI byla minimálně poslední tři roky nepřetržitě;** pokud výzkumná organizace tyto činnosti v období posledních 3 let nevykonávala nebo je přerušila, toto kritérium nesplňuje
  - ověření: údaje v Informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „IS VaVaI“), a / nebo daňová priznání za uvedené období (musí být patrné uplatnění odpočtu na výzkum a vývoj podle § 34 odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů), a / nebo doklady prokazující provádění smluvního výzkumu
  - výsledek: splňuje / nesplňuje

- 2) **zařazení výsledků VaVaI do IS VaVaI**, přičemž za posledních 5 let musí bodová hodnota zařazených výsledků dosahovat alespoň 1500 bodů, přitom:
- a) bodová hodnota výsledků je stanovena podle Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů¹ (dále jen „Metodika hodnocení“);
  - b) bodová hodnota je stanovena výzkumné organizaci podle jejího podílu na dosažení výsledku podle části II Metodiky hodnocení.

Poznámka: pokud dojde ke změně způsobu hodnocení, bude upraveno i toto kritérium.

- ověření: údaje v IS VaVaI
- výsledek: splňuje / nesplňuje

- 3) **doložení o poskytování aplikovaných výsledků VaVaI zájemcům za stejných podmínek**, tj. že výzkumná organizace jako tvůrce výsledků je současně jejich vlastníkem a zájemcům je poskytuje za stejných a nediskriminačních podmínek

- ověření:
  - o potvrzení poskytovatele účelové podpory, že u projektů řešených s účelovou podporou byly u všech aplikovaných výsledků předloženy smlouvy o využití výsledků (podle § 11 zákona č. 130/2002 Sb.); čestné prohlášení v případě, že výzkumná organizace doposud neřešila žádnou aktivitu VaVaI s účelovou nebo institucionální podporou podle zákona č. 130/2002 Sb.;
  - o seznam vlastníků výsledků výzkumné organizace a počtů těchto výsledků, kterých výzkumná organizace dosáhla řešením aktivit s poskytnutou podporou podle zákona č. 130/2002 Sb. a které uplatnila v Informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
- výsledek: splňuje / nesplňuje

- 4) **předpoklad dlouhodobého rozvoje výzkumné organizace a její činnosti ve VaVaI**, a to ve formě stručného definování koncepčního záměru výzkumné organizace s uvedením, zda má výzkumná organizace tuto činnost personálně zajištěnou

- ověření: předložený koncepční záměr výzkumné organizace na následující období
- výsledek: konstatování RVVI, zda výzkumná organizace má / nemá předpoklad pro dlouhodobý koncepční rozvoj v oblasti VaVaI

3.2.2. Způsob posuzování v rámci fáze 2

Posuzování splnění či nesplnění odborných kritérií v rámci Fáze 2 se provádí jednou ročně, přičemž poskytovatelé předají RVVI relevantní podklady nejpozději k 31. květnu kalendářního roku. RVVI pak o naplnění odborných předpokladů rozhodne do 30. září daného kalendářního roku.

---

¹ Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platná pro roky 2010 a 2011) byla schválena usnesením vlády ze dne 4.8.2010 č. 555

Splnění odborných parametrů v rámci fáze 2 provádí výhradně RVVI na základě iniciativy příslušného poskytovatele institucionální podpory [příslušným poskytovatelem se rozumí poskytovatel institucionální podpory podle § 4 odst. 2 písm. a) bod 1. až 5. zákona č. 130/2002 Sb.]. Vyhodnocení splnění odborných parametrů provádí RVVI.

Všechny relevantní podklady pro RVVI připravuje ten poskytovatel, který zařazení určitého příjemce mezi výzkumné organizace iniciuje. Nepředložení relevantních podkladů je důvodem pro rozhodnutí RVVI o nezařazení výzkumné organizace mezi příjemce institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj v rámci připravovaného aktuálního návrhu výdajů na VaVaI ze státního rozpočtu.

Ve fázi odborného posuzování je RVVI oprávněna požadovat předložení dalších podkladů k těm, které jsou uvedeny jako forma ověření u jednotlivých kritérií. Prostřednictvím příslušného poskytovatele institucionální podpory může dokumenty dokládající splnění odborných kritérií předkládat rovněž výzkumná organizace (tedy břemeno dokazování je na straně výzkumné organizace), přičemž RVVI je povinna při posuzování zohlednit všechny předložené podklady.

Poskytovatel institucionální podpory je povinen pravidelně ověřovat, zda výzkumná organizace i nadále naplňuje odborná kritéria.

Pro konstatování, že výzkumná organizace splňuje všechny odborné parametry, musí být všechna kritéria jednoznačně splněna. Není-li některé kritérium jednoznačně prokázáno a splněno, má se za to, že splněno nebylo.

3.2.3. Výsledky posouzení v rámci fáze 2

Souhrnným výsledkem posouzení Fáze 2 je seznam výzkumných organizací, které splňují podmínky pro poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace podle § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb. Tento seznam je podkladem pro rozhodování RVVI ve věcech souvisejících s otázkami institucionální podpory VaVaI. RVVI jej zveřejňuje a aktualizuje na [www stránkách](http://www.stránkách) www.vyzkum.cz.

Tento seznam slouží i pro poskytovatele institucionální podpory, čímž na straně těchto poskytovatelů pomáhá snížit administrativní náročnost při rozhodování o poskytnutí této podpory jednotlivým příjemcům.

4. Závěrečná a přechodná ustanovení

V průběhu první poloviny roku 2011 provede RVVI přehodnocení všech dosavadních příjemců institucionální podpory, a to v obou fázích posouzení, tj. jak pro fázi 1, tak pro fázi 2, a sestaví příslušné seznamy. Nemá-li RVVI relevantní podklady z předchozího období, může o součinnost požádat příslušného poskytovatele institucionální podpory, který výzkumné organizaci tuto podporu poskytoval v roce 2010 nebo poskytuje v roce 2011.

V rámci posuzování v letech 2011 a 2012 může RVVI o naplnění odborných předpokladů rozhodnout v termínu do 31. prosince daného kalendářního roku.

Posuzování naplnění znaků formálních i odborných není rozhodováním, na které se vztahuje správní řád (zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení), a z toho důvodu se proti výsledku posouzení RVVI nelze odvolat.